

УНИВЕРЗИТЕТ
У НОВОМ САДУ

ФАКУЛТЕТ
ТЕХНИЧКИХ НАУКА

Трг Доситеја Обрадовића 6, 21000 Нови Сад, Република Србија
Деканат: 021 6350-413; 021 450-810; Централa: 021 485 2000
Рачуноводство: 021 458-220; Студентска служба: 021 6350-763
Телефакс: 021 458-133; e-mail: ftndeans@uns.ac.rs

ИНТЕГРИСАНИ
СИСТЕМ
МЕНАЏМЕНТА
СЕРТИФИКОВАН ОД:

XXVI Skup TRENDovi RAZVOJA:

**"INOVACIJE U MODERNOM
OBRAZOVANJU"**

ZBORNİK RADOVA

www.trend.uns.ac.rs

Uradio:

Prof. dr Vladimir Katić, dipl.ing.

**Kopaonik, Hotel "Kraljevi čardaci Spa"
16 - 19. 02. 2020.**

Naučno-stručni skupovi TRENDOVI RAZVOJA - TREND

1. skup: "Informacione tehnologije i primena u elektroenergetici", Novi Sad, okt. 1994.
2. skup: "Električna vozila – pogon i aplikacije", Novi Sad, okt. 1996.
3. skup: "Savremene tehnologije u elektroprivredi", Kopaonik, mart 1997.
4. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1998.
5. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1999.
6. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 2000.
7. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Novi Sad, feb. 2001.
8. skup: "Univerzitet i NT parkovi", Kopaonik, feb. 2002.
9. skup: "Bolonjski proces I tehnički fakulteti", Kopaonik, mart 2003.
10. skup: "Integrirani univerzitet i tehničke struke", Kopaonik, mart, 2004.
11. skup: "Šta donosi novi zakon o visokom obrazovanju", Kopaonik, mart, 2005.
12. skup: "Bolonjski proces i primena novog zakona", Kopaonik, mart, 2006.
13. skup: "Akreditacija Bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2007.
14. skup: "Efikasnost i kvalitet bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2008.
15. skup: "Doktorske studije u Srbiji, regionu i EU", Kopaonik, mart, 2009.
16. skup: "Bolonja 2010: stanje, dileme i perspektive", Kopaonik, mart, 2010.
17. skup: "EVROPA 2020: društvo zasnovano na znanju", Kopaonik, mart, 2011.
18. skup: "Internacionalizacija univerziteta", Kopaonik, februar, 2012.
19. skup: „Univerzitet na tržištu“, Maribor, Slovenija, Feb. 2013.
20. skup: "Razvojni potencijal visokog obrazovanja", Kopaonik, Srbija, feb. 2014.
21. skup: "Univerzitet u promenama...", Zlatibor, Srbija, feb. 2015.
22. skup: "Nove tehnologije u nastavi", Zlatibor, Srbija, feb. 2016.
23. skup: „Položaj visokog obrazovanja i nauke u Srbiji“, Zlatibor, Srbija, feb. 2017.
24. skup: „Digitalizacija visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2018
25. skup: „Kvalitet visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2019

Organizatori:

**UNIVERZITET U NOVOM SADU i
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA – NOVI SAD**

Programski odbor:

1. Prof. dr Dejan Jakšić
2. Prof. dr Rade Doroslovački
3. Prof. dr Dragiša Vilotić
4. Prof. dr Vladimir Katić
5. Prof. dr Srđan Kolaković
6. Prof. dr Ilija Kovačević
7. V.Prof. dr Darko Stefanović

International Steering Committee:

- Prof. Mester Gyula, Obuda University, Budapest, H
Prof. Darko Knežević, University of Banja Luka, B&H
Prof. Branko Blanuša, University of Banja Luka, B&H
Prof. Milija Krajišnik, University of East Sarajevo, B&H
Assoc. Prof. Saša Mujović, University of Montenegro, MG
Prof. Biljana Stamatović, UDG, Podgorica, MG
Assoc. Prof. Marian Greconici, Polytechnica Timisoara, RO
Prof. Pero Raos, University of Osijek, HR
Prof. Vidoje Vujić, University of Rijeka, HR
Assoc. Prof. Boris Tzankov, UACEG, Sofia, BG
Prof. Dimitar Taškovski, UKIM, Skopje, NMK
Prof. Vladimir Dimčev, UKIM, Skopje, NMK
Prof. dr Dušan Jokanović, University of East Sarajevo, Trebinje, B&H

Organizacioni odbor:

1. Prof. dr Rade Doroslovački
2. Prof. dr Ilija Kovačević
3. Prof. dr Vladimir Katić
4. Prof. dr Dragiša Vilotić
5. V.Prof. dr Darko Stefanović
6. Prof. dr Srđan Kolaković
7. V.Prof. dr Igor Budak
8. V.Prof. dr Bojan Lalić

Izdavač:

Fakultet tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu
Novi Sad,
Trg Dositeja Obradovića 6
Tel: 021/ 450-810
Fax: 021/ 458-133
e-mail: ftndean@uns.ac.rs,
www.trend.uns.ac.rs

Tehnička obrada:

MSc Nikolić Dragomir,
e-mail: nikolicd@uns.ac.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

378(082)

СКУП Трендови развоја (26 ; 2020 ; Копаконик)

Zbornik radova [Elektronski izvor] / XXVI skup Trendovi razvoja [sa temom] "Inovacije u modernom obrazovanju", Trend 2020, Kopaonik, 16-19. 2. 2020. ; uredio Vladimir Katić. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2020

Način pristupa (URL): http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2020/TREND2020-ZBORNIK-RADOVA.PDF. - Opis zasnovan na stanju na dan 5.2.2020. - Nasl. sa naslovnog ekrana. - Bibliografija.

ISBN 978-86-6022-241-3

a) Високошколско образовање - Иновације - Зборници

COBISS.SR-ID 332796167

Umnoženo u Novom Sadu, Februara 2020 godine.

Napomena: Organizator ne zastupa stavove, niti je odgovoran za tačnost podataka iznetih u radovima, već su to isključivo gledišta autora.

Organizaciju ovog skupa su pomogli Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Republike Srbije, Pokrajinski sekretarijat za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost AP Vojvodine i IEEE Serbia and Montenegro Section-Education Society Chapter

TEMA T5.1: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA (Erasmus+, Projekti mobilnost, Regionalne studije...)

Paper No. T5.1-1
02030

CILJEVI STRATEGIJE EVROPA 2020 U POGLEDU MOBILNOSTI I *DE FACTO* SITUACIJA U SRBIJI

Jelena Matijašević Obradović¹, Sanja Škorić², Maja Subotin³

^{1,2,3}Univerzitet Privredna akademija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, Srbija
¹jelena@pravni-fakultet.info, ²sanja@pravni-fakultet.info, ³majasubotin@yahoo.com

Kratak sadržaj: Strategija Evropa 2020 osnov je za nacionalne programe reformi u svim vitalnim segmentima, pa i u oblasti obrazovanja. Inicijativa prvog u nizu od tri prioriteta Strategije (pametna rast) jeste inicijativa Mladi u pokretu. U ovom domenu, posebno je značajan program Erasmus+. Osnovni motiv primene programa kakav je, između ostalog i Erasmus+, jeste činjenica da je obrazovanje i rad sa mladima značajno područje za promovisanje zajedničkih evropskih vrednosti, podsticanje društvene integracije, međusobnog razumevanja i osećaja pripadnosti zajednici, u ovom slučaju akademskoj zajednici. U radu je najpre učinjen osvrt na osnovne prioritete i ciljeve Strategije Evropa 2020 u oblasti obrazovanja, potom na inicijativu Mladi u pokretu i programu Erasmus+, te konačno, i na faktičku situaciju u Srbiji u pogledu konkretne realizacije procesa internacionalizacije.

Cljučne reči: Evropa 2020, Mladi u pokretu, Erasmus+, internacionalizacija, OER, Republika Srbija

OBJECTIVES OF THE EUROPE 2020 STRATEGY IN CASE OF MOBILITY AND *DE FACTO* SITUATION IN SERBIA

Abstract: The Europe 2020 strategy is the basis for national reform programs in all vital segments, including education. The initiative of the first priority of the Strategy (smart growth) is the Youth on the Move initiative. In this domain, the Erasmus program is particularly significant. The main motive behind the implementation of the program, such as Erasmus +, is the fact that education and work with young people is an important area for promoting common European values, fostering social integration, mutual understanding and a sense of belonging to the community, in this case the academic community. The paper first focuses on the main priorities and objectives of the Europe 2020 Strategy in the field of education, then on the Youth on the Move initiative and the Erasmus + program, and finally on the actual situation in Serbia regarding the concrete realization of the internationalization process

Key Words: Europe 2020, Youth on the Move, Erasmus +, Internationalization, OER, Republic of Serbia

1. UVOD

Sagledavajući osnovne prioritete i integrisane smernice »Evropa 2020: strategije za pametni, održivi i inkluzivni rast« (u daljem tekstu: Strategija Evropa 2020), uviđa se da se »pre svega radi o ekonomskom programu kojim se teži intenzivnijoj koordinaciji nacionalnih ekonomija« [10, str. 494], pri čemu je kroz nekoliko inicijativa dat vrlo veliki značaj i oblasti obrazovanja. U kontekstu teme rada, bitno je obratiti pažnju na jednu od vodećih inicijativa - Mladi u pokretu, kao integralni element prvog na listi prioriteta Strategije, pod nazivom pametan rast (»razvoj ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama« [9, str. 21 i 23]).

Značaj krovnog dokumenta kao što je Strategija Evropa 2020 je veoma veliki, imajući u vidu da su u njemu sublimirani ključni ciljevi kohezije politike Evropske unije za period 2014-2020. godina.

Imajući u vidu uvodne napomene, u radu će se najpre učiniti osvrt na osnovne prioritete i ciljeve Strategije Evropa 2020 u oblasti obrazovanja, potom će značajnija pažnja biti posvećena inicijativi Mladi u pokretu i programu Erasmus+, kao instrumentu i novom programu definisanom sa ciljem unapređivanja procesa obrazovanja i obučavanja, za period 2014-2020. godina, te konačno, biće reči i o faktičkoj situaciji u Srbiji u pogledu konkretne realizacije procesa internacionalizacije.

2. PRIORITETI I CILJEVI STRATEGIJE EVROPA 2020 U OBLASTI OBRAZOVANJA

Strategija Evropa 2020 je zasnovana na tri međusobno povezana prioriteta. To su: pametan rast, održivi rast i inkluzivni rast.

Jedan od pet glavnih ciljeva Strategije Evropa 2020, odnosi se na oblast obrazovanja i obuhvata aktivnosti koje treba preduzeti u cilju smanjenja stope ranog napuštanja škole na ispod 10% (sa polaznih 15%), uz istovremeno povećanje procenta stanovništva starosti od 30 do 34 godine sa fakultetskom diplomom sa 31% na 40% [5] [9, str. 22].

U cilju ispunjenja pomenutih ciljeva, Strategija Evropa 2020 je opredelila sedam vodećih inicijativa, raspoređenih po grupama prioriteta Strategije, koje sadrže predlog konkretnih aktivnosti koje treba preduzeti, kako na nivou Evropske unije, tako i na nivou država članica. Dakle, imajući u vidu osnovne prioritete Strategije Evropa 2020, vodeće inicijative su raspoređene na sledeći način:

- Pametan rast: 1.) Inicijativa Unija inovacija; 2.) Inicijativa Mladi u pokretu; 3.) Inicijativa Evropska digitalna agenda.
- Održivi rast: 1.) Inicijativa Resursno efikasna Evropa; 2.) Inicijativa Industrijska politika za eru globalizacije.
- Inkluzivni rast: 1.) Inicijativa Agenda za nove veštine i poslove; 2.) Inicijativa Evropska platforma za borbu protiv siromaštva [9, str. 23].

Kako se u Strategiji Evropa 2020 navodi, Evropska unija kontinuirano podstiče saradnju država članica na polju obrazovanja, primenjujući različite podsticaje u ovom domenu. Jedan od tih podsticaja svakako je Program za celoživotno učenje sa svojih šest subdomena (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinči, Grindtvig, Transverzalni i Žan Mone) [5]. Programi su, pored država članica, namenjeni i državama u neposrednom okruženju EU, pa i šire. Inicijativa koja se direktno odnosi na obrazovanje zove se inicijativa Mladi u pokretu (*Youth on the Move*), a o kojoj će biti više reči u narednom podnaslovu.

Na ovom mestu je potrebno učiniti još nekoliko napomena, a u kontekstu implementacije i razvoja savremenih pristupa u obrazovanju. Naime, među ciljevima ujedinjene Evrope je stvaranje evropskog društva znanja, koje počiva na dva stuba – evropskom prostoru istraživanja (*European Research Area – ERA*) i evropskom prostoru visokog obrazovanja (*European Higher Education Area – EHEA*). Njihova realizacija ima posebno strateško mesto u evrointegracijama [1]. Pod uticajem savremenih tehničkih i tehnoloških dostignuća i težnji savremenog čoveka da aktivnosti u privatnoj i poslovnoj sferi uskladi sa mogućnostima koje u velikoj meri pruža tehnologija, sistem obrazovanja, naročito sistem visokog obrazovanja, poslednjih godina aktivno je uključio informatičku podršku u oblast izvođenja nastavnog procesa. Tu se dolazi do savremenog koncepta u sistemu visokog obrazovanja koji se poslednjih godina ekspanzivno razvija u različitim modalitetima na svetskom nivou. Reč je o konceptu Otvoreni obrazovni resursi (eng. *Open Educational Resources – OER*).

U svojoj primarnoj formi, koncept OER opisuje svaki edukativni resurs (uključujući nastavni plan i program, nastavni materijal, razne aplikacije koje sadrže multimedijalne sadržaje, kao i bilo koji materijal koji je napravljen sa ciljem da se koristi za učenje i podučavanje) koji je slobodno dostupan za korišćenje studentima i nastavnicima, bez ograničenja u vidu plaćanja naknade za korišćenje ili za licence [2] [3] [4]. Ovo je svakako najveća prednost OER inicijative. Analizirajući sve njene prednosti, Butcher izdvaja sledeće: »1. Povećanje dostupnosti visoko kvalitetnih, relevantnih resursa učenja može doprineti većoj produktivnosti učenika i nastavnika. Pošto OER uklanja sva ograničenja vezana za kopiranje resursa, može smanjiti troškove pristupa obrazovnim materijalima. 2. Princip dozvole adaptacije materijala je omogućio jedan od mnogih mehanizama za stvaranje uloga studenata kao aktivnih učesnika u obrazovnim procesima. Studenti postižu najbolji rezultat u učenju ne samo kada pasivno čitaju i upijaju, već kada praktično rade i stvaraju. 3. OER može izgraditi kapacitet pružanjem institucijama i nastavnicima besplatnog ili povoljnog pristupa neophodnim resursima kako bi poboljšali svoje veštine u stvaranju nastavnog materijala« (12, str. 13).

3. INICIJATIVA »MLADI U POKRETU« I PROGRAM ERASMUS+

Inicijativa Mladi u pokretu deo je Strategije Evropa 2020, i počela je da se primenjuje od 2010. godine. Predstavlja sveobuhvatni set politika i inicijativa koja ima za cilj da unapredi obrazovanje i zapošljavanje mladih u skladu sa širom grupom ciljeva unutar Evropske unije i referentnom vrednošću od barem 75% zaposlenih lica u uzrasnoj grupi 20 do 64 godine [9, str. 138]. Opšti ciljevi navedeni inicijative, između ostalog, su: promovisanje trenda edukacije mladih; razvijanje solidarnosti i promovisanje tolerancije među mladima, s ciljem negovanja društvene kohezije u Evropskoj uniji; negovanje uzajamnog razumevanja među mladima iz različitih zemalja; doprinos razvoju kvaliteta sistema podrške aktivnostima za mlade; promovisanje evropske saradnje mladih [6, str. 4].

Imajući u vidu postavljene ciljeve Strategije Evropa 2020 koji se odnose na smanjenje procenta osoba koje su ranije napustile školovanje (cilj je ovaj broj svesti na 10%), kao i na povećanje udela visokoobrazovanih u populaciji starosne dobi od 30 do 34 godina (cilj je ovaj broj povećati bar na 40%), Generalni direktorat za obrazovanje i kulturu Evropske Komisije, u oblasti obrazovanja podržava aktivnosti inicijative Mladi u pokretu, upravo u okviru programa Erasmus+.

Erasmus+ je program Evropske unije u područjima obrazovanja i osposobljavanja mladih i sporta za razdoblje 2014. – 2020. godina. Obrazovanje, osposobljavanje, rad s mladima i sport ključna su područja za promovisanje zajedničkih evropskih vrednosti, podsticanje društvene integracije, poboljšanje međusobnog razumevanja i osećaja pripadnosti zajednici, i dr. Programom se pružaju i veće prilike za saradnju i mobilnost s partnerskim zemljama, posebno u područjima visokog obrazovanja [7].

Erasmus+ rezultat je integracije sledećih evropskih programa iz perioda 2007. – 2013. godina: Program za celoživotno učenje, program Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink, i dr.

Programom Erasmus+ doprinosi se ostvarenju različitih ciljeva, između ostalih i: ciljeva strategije Evropa 2020, uključujući vodeći cilj u području obrazovanja; ciljeva strateškog okvira za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju (ET 2020.), uključujući odgovarajuća merila; održivog razvoja partnerskih država u području visokog obrazovanja; ukupnih ciljeva strategije EU za mlade okvira za evropsku saradnju u području povezanim s mladima; cilja razvijanja evropske dimenzije u sportu, posebno sportu na lokalnoj ravni, u skladu s programom rada EU za sport; o promovisanju evropskih vrednosti u skladu s članom 2. Ugovora o Evropskoj uniji [7, str. 8].

Programom Erasmus+ podupiru se instrumenti Evropske unije za transparentnost i priznavanje veština i kvalifikacija, a posebno: Europass, Youthpass, Evropski kvalifikacioni okvir (EQF), Evropski sistem prenosa bodova (ECTS), Evropski sistema kredita za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (ECVET), Evropski referentni okvir za osiguravanje kvaliteta u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET), Evropski registar za osiguravanje kvaliteta (EQAR) i Evropsko udruženje za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA). Zajednička svrha ovih instrumenata svakako je osiguranje lakšeg priznavanja i boljeg razumevanja veština i kvalifikacija, unutar nacionalnih granica i izvan njih, u sistemu obrazovanja i na tržištu rada bez obzira na to kako su stečene – formalnim obrazovanjem ili drugim načinima učenja (na primer volontiranje, ili učenje preko interneta,...) [7, str. 8].

Programom Erasmus+ promoviše se otvoreni pristup rezultatima projekata radi potpore učenju, poučavanju, osposobljavanju i radu s mladima. Korisnici programa Erasmus+ zalažu se da svi obrazovni resursi i alati koji se proizvedu u kontekstu projekata koji se podupiru iz programa – dokumenti, medijski zapisi, računarski softver ili ostali materijali – budu slobodno dostupni javnosti na temelju otvorene licence [7, str. 9]. Ovo je upravo promovisanje koncepta Otvoreni obrazovni resursi, o čemu je više bilo reči u prethodnom podnaslovu.

4. DE FACTO SITUACIJA U SRBIJI U POGLEDU KONKRETNE REALIZACIJE PROCESA INTERNACIONALIZACIJE

Pre nego se pomenu ključni pokazatelji faktičke situacije u Srbiji u pogledu konkretne realizacije procesa internacionalizacije, potrebno je pomenuti ciljeve nacrtala Strategija internacionalizacije visokog obrazovanja u Republici Srbiji za period 2017-2025.

Naime, internacionalizacija je kompleksan proces koji se može posmatrati sa različitih aspekata, jer praktično svaki elemenat visokoobrazovnog sistema može biti predmet internacionalizacije. Radi kreiranja strategije koja bi bila jasna i razumljiva, definisana su posebna područja od interesa koja čine logičke celine i za koje je moguće postaviti jasne i izvodljive ciljeve na kratak, srednji i dugi rok. Usled toga, opšti cilj koji je postavljen - Unapređivanje internacionalizacije kao važnog preduslova za osiguranje otvorenosti, kvaliteta i konkurentnosti visokog obrazovanja, raščlanjen je na pet posebnih ciljeva: 1. Obezbeđivanje preduslova za unapređivanje internacionalizacije visokog obrazovanja i nauke; 2. Internacionalizacija nastavnog i nenastavnog kadra kroz povećavanje njihovih kapaciteta za strateški pristup međunarodnoj saradnji u oblasti visokog obrazovanja i nauke; 3. Internacionalizacija studijskih programa kroz povećanje broja zajedničkih studijskih programa sa stranim visokoobrazovnim institucijama i broja studijskih programa koji mogu da se izvode na stranom jeziku; 4. Povećavanje broja studenata koji su uključeni u procese internacionalizacije i broja stranih studenata koji su uključeni u nastavno-naučne procese u Srbiji; 5. Uključivanje dijaspore u nastavno-naučne procese Srbije [13, str. 6]. Strategija za svaki posebni cilj definiše kratkoročne ciljeve sa odgovarajućim merama koji bi trebalo da budu realizovani do kraja 2017. godine, zatim srednjoročne ciljeve sa merama do 2020. godine i konačno dugoročne ciljeve i mere za njihovu realizaciju do 2025. godine. Pored toga za svaki posebni cilj definisani su indikatori, kao i skup potrebnih podataka za praćenje realizacije zacrtanih ciljeva.

Kako Radošević i sar. navode, »kako bi se ojačala internacionalna kompetativnost institucija visokog obrazovanja i da pri tome nudi atraktivno i visoko-kvalitetno obrazovanje internacionalnim studentima od vitalnog značaja je da se univerziteti razvijaju kao centri za internacionalizaciju u kojem će profesorima, istraživačima pa samim tim i studentima biti omogućena kvalitetna edukacija i istraživanje« [11, str. 2].

Prema Godišnjem izveštaju o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, »suština internacionalizacije je u pripremi studenata za život i rad u interkulturnom i globalizovanom okruženju te je stoga internacionalizacija od suštinskog značaja povećanje kvaliteta visokog obrazovanja u Srbiji. Međutim, na univerzitetima se internacionalizacija za sada, u najvećoj meri, sprovodi kroz studentsku mobilnost. Programi mobilnosti koje univerziteti u Srbiji i fakulteti u okviru njih mogu koristiti su Erasmus+, CEEPUS III (Central European Exchange Programme for University Studies, Campus Europae (međunarodni program mobilnosti studenata koji se realizuje pod okriljem Evropske univerzitetske fondacije sa sedištem u Luksemburgu) i dr. (VO-ZD29)« [8, str. 109].

Po programima bilateralne saradnje u 2018. godini stipendirano je 63 studenta, a kroz međuuniverzitetsku 59. Iz CEEPUS III programa, realizovano je oko 300 stipendijskih meseci za profesore i studente (VO-ZD28) [8, str. 109].

Dosadašnji podaci iz Eurostudent istraživanja pokazuju trend da studenti iz Srbije retko imaju prilike da deo studija provedu u inostranstvu. Većina studenata koja tokom studiranja provede neki period van zemlje to čini u okviru kampova ili studijskih putovanja koji ne traju dugo (od par nedelja do mesec dana ili dva meseca) (16%).

Oko 3,2% odlazi radi pripravnštva a 1,5% radi nekog oblika studija (specijalističke, master...) i to češće studenti master studija [8, str. 109].

Asocijacija alumnista Balkana sprovedla je u 2018 anketu među studentima - učesnicima inostranih programa mobilnosti na različitim nivoima studija (osnovne, master i doktorske studije) o iskustvima tokom perioda mobilnosti, kao i o njihovom mišljenju o internacionalizaciji visokoobrazovnih institucija u Srbiji. Ispitanici su bili sa ukupno 9 univerziteta u Srbiji; procentualno najzastupljeniji su bili Univerzitet u Beogradu (33,6%), Univerzitet u Kragujevcu (29,2%), Univerzitet u Novom Sadu (21,7%) i Univerzitet u Nišu (7,9%), a zemlje u koje su najviše odlazili su Nemačka (19,8%), Španija (13,8%), Italija (13%), Poljska (10,7%), Holandija (7,1%) i SAD (6,3%). Najveći broj ispitanika bio je uključen u internacionalne programe mobilnosti u trajanju od jednog semestra, na osnovnim ili master studijama. Druga po rangiranosti dužina mobilnosti je bila do godinu dana, takođe s najvećim brojem studenata na osnovnim i master studijama. Programe do dve godine mobilnosti koristili su uglavnom studenti na master studijama [8, str. 109-110].

5. ZAKLJUČAK

Strategija Evropa 2020 osnov je za nacionalne programe reformi u svim vitalnim segmentima, pa i u oblasti obrazovanja. Inicijativa prvog prioriteta Strategije (pametan rast) koja je posebno bitna u oblasti obrazovanja jeste inicijativa Mladi u pokretu. U ovom domenu, posebno je značajan program Erasmus+, koji je Generalni direktorat za obrazovanje i kulturu Evropske Komisije opredelio kao osnovni instrument povezivanja mladih, te njihovog zbližavanja i saradnje na polju obrazovanja, osposobljavanja, kao i bavljenja sportom. Osnovni motiv primene programa kakav je, između ostalog i Erasmus+, jeste činjenica da je obrazovanje i rad sa mladima značajno područje za promovisanje zajedničkih evropskih vrednosti, podsticanje društvene integracije, međusobnog razumevanja i osećaja pripadnosti zajednici, u ovom slučaju akademskoj zajednici.

Ako uzmemo u obzir rezultate istraživanja prezentovane u Godišnjem izveštaju iz 2018. godine o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, internacionalizacija se za sada, u najvećoj meri, sprovodi kroz studentsku mobilnost, i sudeći po kvantitativnim pokazateljima *de facto* stanja u Srbiji u ovom domenu, neophodno je kontinuirano unapređenje kapaciteta daljeg planiranja i realizacije programa mobilnosti.

6. LITERATURA

- [1] Bojan Komnenović, *Srbija i Crna Gora u evropskom prostoru nauke, istraživanja i visokog obrazovanja*, u B. Komnenović (ed.) *Evropski prostor nauke, istraživanja i visokog obrazovanja – mogućnosti Srbije i Crne Gore*, Alternativna akademska obrazovna mreža, Beograd, str. 7-15, 2005.
- [2] David Mossley, *Open Educational Resources and Open Education*, United Kingdom, The Higher Education Academy (HEA), 2013.
- [3] David Wiley, *Expert Meeting on Open Educational Resources*, OECD, Centre for Educational Research and Innovation (CERI), 2006.
- [4] David Wiley, *On the Sustainability of Open Educational Resource Initiatives in Higher Education*, OECD, Centre for Educational Research and Innovation (CERI) for the project on Open Educational Resources, 2007.
- [5] European Commission, *EUROPE 2020, A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, Communication from the Commission COM(2010) 2020, Brussels, 03.03.2010
- [6] European Commission, *Youth in Action Programme Guide*, Education and Culture Directorate General, 2011, http://ec.europa.eu/assets/eac/youth/tools/documents/programme-guide-2011_en.pdf.
- [7] European Commission, *Erasmus Plus Programme Guide*, Education and Culture Directorate General, Version 1 (2020): 05-11-2019, 2019, <http://ec.europa.eu/erasmus-plus>.
- [8] Godišnji izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine – izveštaj za 2018. godinu, maj 2019.
- [9] Jasminka Kronja, *Strategija Evropa 2020: četiri godine kasnije*, Evropski pokret u Srbiji, Beograd, 2015.
- [10] Mirjana Vuković, *Strategija »Evropa 2020« - prioriteti i ciljevi*, Godišnjak Fakulteta političkih nauka br. 5, str. 493-513, 2011
- [11] Milan Radošević, Milan Pasula, Slobodan Radičev, Milan Baošić, Dejan Ikonov, Nenad Ristić, *Internacionalizacija univerziteta – preduslovi i ciljevi*, XVIII Skup Trendovi Razvoja – Internacionalizacija univerziteta, Zlatibor, 27.02.-01. 03. 2018.
- [12] Neil Butcher, *A Basic Guide to Open Educational Resources (OER)*, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) and Commonwealth of Learning, 2015.
- [13] *Strategija internacionalizacije visokog obrazovanja u Republici Srbiji za period 2017-2025* - Nacrt, Beograd, oktobar, 2016.